Univerzitet u Sarajevu Elektrotehnički fakultet Ugradbeni sistemi 2023 / 24

Izvještaj za laboratorijsku vježbu br. 9

GNU ARM Assembler

Ime i prezime: Ivona Jozić

Broj indeks-a: 19357

Sadržaj

1 Analiza programskog rješenja	3
1.1 Zadatak 1	3
1.2 Zadatak 2	3
1.3 Zadatak 3	3
1.4 Zadatak 4	3
1.5 Zadatak 5	4
2 Korišteni hardverski resursi	4
3 Zaključak	5
4 Prilog	6
4.1 Zadatak 1 / izvorni kod	6
4.2 Zadatak 2 / izvorni kod	7
4.3 Zadatak 3 / izvorni kod	9
4.4 Zadatak 4 / izvorni kod	10

1 Analiza programskog rješenja

1.1 Zadatak 1

Cilj prvog zadatka je bio upoznavanje sa online simulatorom za pokretanje programa napisanih u ARM asembleru. Za zadatak je bilo potrebno napisati asemblerski kod koji generira prvih n Fibonaccijevih brojeva i upisati ih u sukcesivne memorijske lokacije. Broj n je potrebno definirati na samom početku programa. Prvo se u memoriju spreme prva dva Fibonaccijeva broja, a zatim se ulazi u petlju koja računa svaki sljedeći broj na osnovu dva prethodna, sprema ga na odgovarajuću memorijsku lokaciju, te računa na kojoj lokaciji će biti upisan sljedeći izračunati broj. Nakon što se izračunaju svi brojevi, program se završava.

1.2 Zadatak 2

U drugom zadatku je bilo potrebno napisati kod u asembleru koji omogućava da se kroz *stdin* unesu elementi niza kao ASCII karakteri, te se nakon toga sortiraju i ispisuju na *stdout* u rastućem redoslijedu. Prvo se od korisnika zatraži unos određenog broja karaktera, koji je unaprijed definiran u kodu. Nakon toga se karakteri pročitaju sa konzole (file descriptor je postavljen na 1 kada treba ispisivati, dok je njegova vrijednost 0 ukoliko je potrebno čitati sa konzole). Nakon što se pročitaju svi karakteri, vrši se sortiranje korištenjem selection sort algoritma, a zatim se karakteri u sortiranom redoslijedu ispisuju na konzolu. Nakon što se ispiše posljednji karakter, program se završava.

1.3 Zadatak 3

Treći zadatak je zahtijevao da se u asembleru napiše kod koji će omogućiti da se preko *stdin* unese cijeli broj, te se nakon toga spremi u memoriju. Logika čitanja sa konzole je ista kao i u drugom zadatku, s tim što se sa konzole čitaju ASCII karakteri, pa ih je prije pohranjivanja u memoriju prvo potrebno konvertovati u brojčanu vrijednost koja će biti spremljena u odabranu memorijsku lokaciju definiranu u samom programu. Nakon što se upis završi program se završava.

1.4 Zadatak 4

U četvrtom zadatku je bilo potrebno napisati kod u asembleru koji omogućava unos niza brojeva putem *stdin*, sortirati niz, a zatim korištenjem poziva C funkcije *printf* ispisati najmanji cijeli broj, najveći cijeli broj, opseg niza (razliku između najvećeg i najmanjeg cijelog broja), te medijan. Maksimalno dozvoljeni broj elemenata niza je unaprijed definiran u programu, te se u slučaju prekoračenja te vrijednosti, traži ponovni unos. Rješenje ovog zadatka kombinira logiku korišten u drugom i trećem zadatku kada je riječ o načinu unosa elemenata niza, njihovog konvertovanja u brojčane vrijednosti i sortiranja korištenjem selection sort algoritma. Nakon što je niz sortiran, najmanji element je ustvari prvi element niza, najveći je posljednji element niza, a opseg je samo razlika ta dva člana koju je potrebno izračunati. Medijan se pronađe kao član u sredini niza, ukoliko je broj elemenata neparan, odnosno kao aritmetička sredina dva srednja elementa u slučaju da je broj elemenata niza paran, te ga je tada potrebno i izračunati prije ispisivanja. Za ispis na konzolu se koristi C funkcija *printf* koja se povezuje putem *bl printf* linije u kodu. Nakon što se izvrši sve što je zahtijevano, program se završava sistemskim pozivom.

1.5 Zadatak 5

Cilj petog zadataka je bio pokretanje i analiza programa napisanih u asembleru za razvojni sistem LPC1114ETF. U prilogu za laboratorijsku vježbu su bila tri zadataka: *lpc1114_taster*, *lpc1114_brojac*, *lpc1114_adc*. Prije pokretanja zadataka je bilo potrebno kreirati bash skriptu koja služi za pokretanje ovih programa kroz terminal.

Kod u file-u *lpc1114_taster* je trebao raditi na način da implementira brojač. Prilikom pritiska na taster1 (DP1) brojač se inkrementira za jedan, dok se pritiskom taster2 (DP2) dekrementira. Stanje brojača se treba prikazati na LED diodama. Međutim zbog greške u postavljanju maske za pinove na koje su povezani tasteri, program je samo brojao u krug i nije mijenjao ponašanje pritiskom na tastere. Nakon što su maske promijenjene sa 0xf na 0x1f, program je počeo raditi u skladu sa očekivanjima.

Program pohranjen u file-u *lpc1114_brojac* radi na način da inkrementira brojač za jedan u pravilnim vremenskim razmacima. Stanje brojača se prikazuje na LED diodama.

Program pod nazivom *lpc1114_adc* očitava stanje na pinu DP9 na koji je potrebno spojiti analogni ulaz, npr. potenciometar, a zatim očitanu vrijednost prikazuje na LED diodama.

2 Korišteni hardverski resursi

Za potrebe laboratorijske vježbe 9 korišten je računar Raspberry Pi 2B, baziran na procesoru sa četiri ARM Cortex-A7 jezgra, koja rade na 1GHz, te sa 1GB RAM memorije.

Pored njega, korišten je i razvojni sistem LPC1114ETF. Za potrebe analize 5. zadatka korištene su LED diode i tasteri integrirani u sklopu razvojnog sistema, te je na analogni ulaz LPC1114ETF trebalo spojiti potenciometar.

Za LPC1114ETF:

- 8 LED diode
- dva fizička tastera
- rotacijski potenciometar

ULAZI	IZLAZI
Taster 1 i 2	LEDO – LED7
(digitalni; DP1 i DP2 na LPC1114ETF)	(digitalni; DP23, DP24, DP25, DP26, DP27, DP5, DP6, DP28 na LCP1114ETF)
Potenciometar	
(analogni; DP9 na LPC1114ETF)	

3 Zaključak

Prilikom pisanja kodova za ovu laboratorijsku vježbu, bilo je malo poteškoća s obzirom da sam prvi put bila u situaciji da pišem kod u asembleru. Nakon što su svi kodovi napisani i uspješno testirani u QEMU emulatoru, sa samim izvođenjem Laboratorijske vježbe 9 nije bilo poteškoća.

Tokom izvođenja vježbe, konkretno 5. zadataka i pokretanja programa za razvojni sistem LPC1114ETF, ustanovljeno je da postoji greška u jednom od programa, *lpc1114_taster*. Greška je bila pogrešno postavljena maska na digitalnim ulazima, pinovima DP1 i DP2 koji su vezani za tastere. Nakon što je maska promijenjena sa 0xf na 0x1f, kod je proradio u skladu sa očekivanjima.

Cilj vježbe je bio upoznavanje sa GNU ARM Asemblerom, što je i postignuto.

4 Prilog

U prilogu su dati kodovi za zadatke sa laboratorijske vježbe 9 za sve zadatke osim za 5. zadatak, s obzirom da je kao 5. zadatak trebalo pokrenuti i analizirati kodove napisane u asembleru za razvojni sistem LPC1114ETF.

Prvi zadatak je namijenjen za pokretanje i testiranje u online simulatoru, dok su 2., 3. i 4. zadatak pisani za pokretanje i testiranje na Rappberry Pi računaru.

4.1 Zadatak 1 / izvorni kod

Prvi zadatak je namijenjen za pokretanje i testiranje u online simulatoru kojeg je moguće pronaći na sljedećem linku: https://cpulator.01xz.net/?sys=arm.

U slučaju da se ovaj kod želi pokrenuti na Raspberry Pi računaru, potrebno je otkomentirati linije u dijelu programa *done*, a zakomentirati liniju *b done*.

```
.section .data
                           @ Ovdje definiramo konstantu N (moze biti 47 ili 48)
N:
         .word 48
fibonacci: .space 192
                           @ Rezerviramo dovoljno prostora za 48 Fibonaccijevih brojeva
.global start
.global generate_fibonacci
.global done
start:
   ldr r1, =N
                          @ Ucitaj adresu N u r1
   ldr r2, [r1]
   ldr r3, =fibonacci
                          @ Prvi broj je 1
   mov r4, #1
   str r4, [r3], #4
   mov r4, #1
                           @ Drugi broj je 1
   str r4, [r3], #4
                          @ Spremi drugi broj u memoriju i povecaj r3 za 4
    subs r2, r2, #2
                        @ Smanji N za 2 jer smo vec generirali prva dva broja
   cmp r2, #0
   beq done
generate_fibonacci:
   ldr r4, [r3, #-4]
   ldr r5, [r3, #-8]
   add r4, r4, r5
                           @ Racunaj trenutni broj kao zbir prethodna dva
    str r4, [r3], #4
                           @ Smanjuj N za 1
    subs r2, r2, #1
```

4.2 Zadatak 2 / izvorni kod

Drugi zadatak je moguće pokrenuti kako na GNU asembleru – QEMU, tako i na Raspberry Pi računaru bez potrebe za bilo kakvim promjenama u samom kodu.

```
.data
prompt1:
    .asciz "Unesite proizvoljan tekst:\n"
prompt2:
    .asciz "Unesen je tekst:\n"
tekst:
    .asciz "
.text
.global _start
_start:
           r7, #4
    mov
    mov
           r0, #1
                                        @ file descriptor 1 (stdout)
    ldr
           r1, =prompt1
                                        @ address of prompt1
           r2, #27
    mov
    swi
            #0
    mov
           r0, #0
    mov
           r1, =tekst
    ldr
    mov
            r2, #20
                                        @ number of bytes to read (assuming 20 characters
    swi
            #0
                                        @ make the syscall
                                        @ address of tekst buffer
    ldr
            r1, =tekst
           r2, #20
    mov
selection_sort:
                                        \hat{a} i = \hat{0}
    mov r3, #0
```

```
outer_loop:
    cmp
    bge
            end_sort
                                         @ break
                                        @ min index = i
    mov
    add
inner_loop:
    cmp
    bge
            update_min
                                        @ break
    ldrb
                                        @ r6 = tekst[j]
    ldrb
                                        @ if (tekst[j] < tekst[min_index])</pre>
    cmp
            skip_update
    bge
    mov
skip update:
    add
            r5, r5, #1
    b inner_loop
update_min:
    cmp
    beq
            no_swap
    ldrb
    ldrb
    strb
    strb
no swap:
    add
            r3, r3, #1
                                        \emptyset i = i + 1
    b outer_loop
end_sort:
           r7, #4
    mov
            r0, #1
    mov
                                        @ file descriptor 1 (stdout)
    ldr
            r1, =prompt2
                                        @ address of prompt2
                                        @ length of prompt2 string
    mov
            #0
    swi
            r7, #4
                                        @ syscall number for sys write
    mov
            r0, #1
                                        @ file descriptor 1 (stdout)
    mov
            r1, =tekst
    ldr
            r2, #20
    mov
    swi
            #0
```

```
@ Exit the program
mov r7, #1  @ syscall number for sys_exit
mov r0, #0
swi #0  @ make the syscall
```

4.3 Zadatak 3 / izvorni kod

Treći zadatak je moguće pokrenuti kako na GNU asembleru – QEMU, tako i na Raspberry Pi računaru bez potrebe za bilo kakvim promjenama u samom kodu.

```
.section .data
   buffer size: .int 12
                                @ Definiramo velicinu bafera za unos
   input_buffer: .space 12
   number: .word 0
    .global _start
start:
   ldr r1, =input_buffer
   ldr r2, =buffer_size
                                 @ Ucitaj velicinu bafera
   ldr r2, [r2]
   mov r7, #3
                                 @ Syscall broj za read
   mov r0, #0
   mov r2, #12
                                  @ Maksimalni broj bajtova za citanje
   swi 0
   @ Konverzija ASCII na integer
   ldr r0, =input_buffer
                                 @ Adresa bafera sa unesenim podacima
   mov r1, #0
   mov r2, #0
convert_loop:
   ldrb r3, [r0], #1
                                 @ Ucitaj naredni karakter iz bafera
   cmp r3, #10
   beq store_number
                                 @ Ako je kraj linije, spremi broj
   sub r3, r3, #48
   mov r4, r1, lsl #3
   add r1, r4, r1, lsl #1
```

```
add r1, r1, r3 @ Dodaj cifru u rezultat
b convert_loop @ Nastavi konverziju

store_number:
  ldr r0, =number @ Ucitaj adresu memorijske lokacije
  str r1, [r0] @ Spremi konvertirani broj u memorijsku lokaciju

@ Zavrsetak programa
  mov r7, #1 @ Syscall broj za exit
  mov r0, #0 @ Status kod 0
  swi 0 @ Prekid za syscall
```

4.4 Zadatak 4 / izvorni kod

Četvrti zadatak je moguće pokrenuti kako na GNU asembleru – QEMU, tako i na Raspberry Pi računaru bez potrebe za bilo kakvim promjenama u samom kodu.

```
.data
prompt_num_elements:
    .asciz "Unesite broj elemenata (maksimalno 10):\n"
prompt elements:
    .asciz "Unesite elemente niza:\n"
prompt_min:
    .asciz "Najmanji broj: %d\n"
prompt_max:
    .asciz "Najveci broj: %d\n"
prompt_range:
    .asciz "Opseg: %d\n"
prompt_median:
    .asciz "Medijan: %d\n"
input buffer:
    .asciz "
                                " @ Buffer for input (20 spaces)
array:
    .space 40
                                  @ Array to hold up to 10 integers (10 * 4 bytes)
max elements:
    .word 10
num_elements:
    .word 0
.text
.global _start
.extern printf
start:
            r7, #4
    mov
            r0, #1
                                  @ file descriptor 1 (stdout)
    mov
    ldr
            r1, =prompt num elements
```

```
r2, #40
                                  @ length of prompt_num_elements string
   mov
            #0
    swi
read_num_elements:
   mov
           r7, #3
           r0, #0
                                @ file descriptor 0 (stdin)
   mov
   ldr
           r1, =input_buffer
                                  @ number of bytes to read
   mov
           r2, #20
   swi
            #0
           r1, =input_buffer
   ldr
   mov
           r2, #0
           r3, #0
   mov
   @ Skip leading whitespace
skip_whitespace_num:
    ldrb
            r4, [r1], #1
                                 @ load byte and increment r1
                                 @ check if byte is a space
    cmp
   beq
            skip_whitespace_num @ skip if it is a space
                                 @ check if byte is '-'
   cmp
   hne
           check_digit_num
   mov
            skip_whitespace_num @ continue skipping
   b
check_digit_num:
    sub
    cmp
            r4, #9
   bhi
            end_conversion_num
            r5, r2, lsl #3
   mov
                                  @r5 = r2 * 8
           r2, r5, r2, lsl #1
                                 @r2 = r5 + r2 * 2 = r2 * 10
   add
   add
           r2, r2, r4
                                 @ add the digit to result
            skip_whitespace_num
                                 @ continue conversion
end_conversion_num:
            r3, #0
   cmp
   beq
            store_num_elements
            r2, r2, #0
    rsb
store_num_elements:
    ldr
            r0, =max_elements
    ldr
            r1, [r0]
                                 @ load max value into r1
   cmp
   bhi
           exit_program_error
           r0, =num_elements
    ldr
    str
           r2, [r0]
                                 @ store number of elements
```

```
r7, #4
                                 @ syscall number for sys write
   mov
    ldr
           r1, =prompt_elements
   mov
           r2, #23
                                 @ length of prompt elements string
    swi
           #0
read elements:
    ldr
           r0, =num_elements    @ load address of num_elements
    ldr
           r3, [r0]
           r4, #0
   mov
read_element_loop:
   cmp
                                 @ if index >= num_elements, exit loop
           selection_sort
   bge
   @ Read each element
           r0, #0
   mov
                                 @ file descriptor 0 (stdin)
   ldr
           r1, =input_buffer @ address of input buffer
   mov
           r2, #20
                                 @ number of bytes to read
           #0
   swi
           r1, =input buffer @ address of input buffer
   ldr
           r2, #0
   mov
           r5, #0
   mov
   @ Skip leading whitespace
skip_whitespace:
   ldrb
                                 @ load byte and increment r1
    cmp
                                 @ check if byte is a space
                               @ skip if it is a space
           skip_whitespace
   bea
   cmp
                                @ check if byte is '-'
           check_digit
   bne
           r5, #1
   mov
           skip_whitespace
   b
check_digit:
   sub
           r6, #9
    cmp
   bhi
           end_conversion
   mov
           r7, r2, lsl #3
    add
           r2, r7, r2, lsl #1
    add
           skip_whitespace
    b
```

```
end_conversion:
           r5, #0
   cmp
           store_element
   beq
    rsb
           r2, r2, #0
store element:
   ldr
           r0, =array
                               @ load address of array
   add
           r0, r0, r4, lsl #2 @ calculate address of array[r4]
           r2, [r0]
   str
   add
   b
           read_element_loop
selection_sort:
   mov
           r4, #0
   ldr
           r0, =num_elements
   ldr
           r3, [r0]
outer_loop:
    cmp
           print_results
                                @ break
   bge
           r6, r4
                                @ min index = i
   mov
   add
           r5, r4, #1
inner loop:
   cmp
           update_min
   bge
   ldr
           r1, =array
   ldr
           r8, [r1, r5, LSL #2] @ r8 = tekst[j]
           r7, [r1, r6, LSL #2] @ r7 = tekst[min_index]
   ldr
   cmp
   bge
           skip update
   mov
skip_update:
   add
   b inner_loop
update_min:
   cmp
   beq
           no_swap
   ldr
           r1, =array
   ldr
           r8, [r1, r4, LSL #2] @ r8 = tekst[i]
    ldr
           r7, [r1, r6, LSL #2] @ r7 = tekst[min_index]
           r7, [r1, r4, LSL #2] @ tekst[i] = tekst[min_index]
   str
           r8, [r1, r6, LSL #2] @ tekst[min_index] = tekst[i]
    str
no swap:
```

```
add
    b outer loop
print_results:
   @ Calculate min, max, range, and median
           r3, =num elements
   ldr
   ldr
           r3, [r3]
    ldr
           r0, =array
           r1, [r0]
   ldr
           r2, r0, r3, lsl #2 @ address of array[num_elements-1]
   add
   sub
          r2, r2, #4
                             @ address of the last element
   ldr
           r2, [r2]
                               @ calculate range (max - min)
    sub
           r4, =num elements @ load address of num elements
   ldr
    ldr
           r5, [r4]
   mov
           r5, #1
   tst
           even median
   beq
   @ Odd number of elements
   ldr
           r0, =array
           r7, r0, r6, lsl #2 @ address of array[r6]
    add
    ldr
           median_calculated
   even_median:
   ldr
           r0, =array
   add
           r7, r0, r6, lsl #2 @ address of array[r6]
           r7, [r7]
   ldr
   sub
           r6, r6, #1
   add
           r0, r0, r6, lsl #2 @ address of array[r6-1]
   ldr
           r6, [r0]
                               @ load element at array[r6-1]
   add
           r7, r7, lsr #1
   mov
median_calculated:
exit_program:
   @ Write the result and exit the program
   mov r10, r1
   mov r9, r2
   mov r8, r3
   mov r6, r7
```

```
push {fp, lr}
          fp, sp, #4
           r0, =prompt_min
   ldr
   mov
   bl
           printf
   sub
          sp, fp, #4
   pop
   push {fp, lr}
           fp, sp, #4
   add
   ldr
           r0, =prompt_max
   mov
           printf
   sub
          sp, fp, #4
   pop
   @ Print range
   push {fp, lr}
   add
          fp, sp, #4
           r0, =prompt_range
   ldr
   mov
           printf
           sp, fp, #4
   sub
   pop
   @ Print median
   push {fp, lr}
          fp, sp, #4
   add
   ldr
           r0, =prompt_median
   mov
   bl
           printf
   sub
          sp, fp, #4
   pop
   @ Exit the program
   mov
           r0, #0
   mov
                                @ exit code
    swi
           #0
exit_program_error:
         _start
     b
```